

Список використаної літератури:

1. Бояр А. О. Еволюція наукових бюджетних сентенцій / А. О. Бояр // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2015. – № 1(99). – С. 121-138.
2. Гринчук Н. Бюджетний процес на місцевому рівні в Україні: правове регулювання, повноваження місцевої влади, участь громадськості / Наталія Гринчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pauci.org/files/bpnr.pdf>
3. Морозова Х. Бюджет небайдужості / Христина Морозова // Суспільно-політичний альманах «Громадянське суспільство». – 2015. – № 3(23). – С. 4-6.
4. Мартеля Б., Півко Ю. Партиципаторний бюджет / Борис Мартеля, Юстина Півко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pauci.org/files/SeminarCityCouncilsPresentation.pdf>
5. Пол Гінсборг. Популізм, співучасть, демократія / Пол Гінсборг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zgroup.com.ua/print.php?articleid=3948>
6. Gabriela Lidia Tănase. An Overall Analysis of Participatory Budgeting Advantages and Essential Factors for an Effective Implementation in Economic Entities / Gabriela Lidia Tănase. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibimapublishing.com/journals/JEERBE/2013/201920/201920.pdf>

Деркач Ю.Б.

*викладач кафедри банківської справи,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Валютне регулювання та валютний контроль як механізм реалізації валютної політики є невід'ємною частиною економічної діяльності країн із внутрішньо конвертованою валютою й важливою сполучною ланкою національної економіки й фінансової системи зі світовою економікою.

Інструменти валютного регулювання й валютного контролю, впливаючи на сальдо платіжного балансу, курс національної валюти, рівень валютних резервів та інші макропараметри забезпечують необхідну динаміку розвитку зовнішньої торгівлі, одночасно захищаючи національний фінансовий ринок від неконтрольованого витоку національного капіталу.

Тим часом, ринкові підходи до управління економікою, засновані на використанні методології аналізу макроекономічної ситуації в Україні й світі привели до того, що були знижені, а в окремих випадках повністю усунуті бар'єри на шляху вільного руху грошей і капіталів. Значно спростилася процедура виходу вітчизняних промислових і банківських

структур на основні світові ринки, у тому числі на міжнародний валютний ринок, грошовий ринок і ринок капіталів.

Структура торговельного балансу країни, а також його кількісні складові залежні від діяльності підприємств і об'єднань, що є провідними експортерами й імпортерами й виступаючих у якості основних господарюючих суб'єктів. Валютний ринок стає на перетинанні суперечливих інтересів і важко сумісних цілей учасників економічної діяльності: державних органів, експортерів, імпортерів, банків, іноземних інвесторів, населення й т.п. Політика Національного банку України постійно зазнає критики представників те одних, те інших економічних інтересів.

У системі валютного контролю контроль органів банківської системи займає лідируючу позицію, оскільки в основному валютні операції здійснюються саме за допомогою вповноважених банків, і саме тому ці фінансові установи наділені правами агентів валютного контролю по таких операціях [1, с. 98].

Діяльність банків України як агентів валютного контролю регулюється Декретом «Про систему валютного регулювання й валютного контролю», прийнятим ще в 1993 році й уже не відповідним сучасним задачам валютної політики держави [2].

З огляду на позитивний світовий досвід і аналізуючи сучасний стан нормативно-правового регулювання валютного контролю в Україні, доцільно з метою вдосконалювання правового регулювання валютного контролю й нагляду прийняти Закон України «Про валютне регулювання й валютний контроль» № 3043, що пройшов перше читання у Верховній Раді України 22 березня 2007 року й прийнятий за основу 11 квітня 2007 року [3].

У законопроекті пропонується: уточнення термінологічного апарата в сфері валютного регулювання й валютного контролю, зокрема, введення нових термінів; визначення принципів валютного регулювання й валютного контролю; введення обов'язкового продажу резидентами іноземної валюти на валютному ринку України; надання дозволу фізичним особам-резидентам України відкривати рахунки в установах банків за межами України, а також фізичним особам-резидентам і нерезидентам без обмежень вивозити валюту України за її межі; встановлення порядку здійснення резидентами й нерезидентами резервування коштів; впровадження попередньої реєстрації податковими органами рахунків у банку за межами України; встановлення особливостей здійснення розрахунків по експортних і імпортних операціях; уточнення порядку й механізму здійснення валютного контролю й застосування санкцій за порушення валютного законодавства.

Про недостатню ефективність і невпорядкованість прийнятих мір державних органів по управлінню валютно-фінансовими стосунками свідчить цілий ряд негативних процесів [4]. Валютний ринок в Україні економічно нестійкий. Він ще не вийшов з фази свого становлення й формування в умовах економіки, що носить перехідний характер і в стані потенційної нестабільності. У такій ситуації будь-які події, що втілюють

істотні економічні й політичні зміни автоматично приведуть до дестабілізації й знецінювання національної валюти – гривні.

Однак у сфері валютного законодавства України існує ряд протиріч і невизначеностей, що істотно утрудняють процес валютного контролю. У цих умовах актуальною стає завдання вдосконалювання механізмів функціонування валютного контролю в комерційних банках, які виконують основний обсяг перевіркової, координаційної та інформаційно-аналітичної діяльності. Контроль валютних операцій здійснюють працівники фронт-, бек- та, у деяких випадках, мідл-офісів банку. Розподіл повноважень цих структур при здійсненні валютних операцій у кожному банку проводиться індивідуально та визначається специфікою його діяльності, видом організаційної та управлінської структур, моделлю розподілу повноважень тощо.

Основною метою валютного контролю є запобігання нелегального вивозу капіталу за межі країни. Один зі стратегічних аспектів здійснення валютного контролю комерційними банками – порушення самими агентами валютного контролю нормативно-правових актів.

Звичайно порушення групуються по напрямках валютного контролю: покупка валюти, платежі, зворотний продаж іноземної валюти; експортні надходження валютних коштів; валютно-обмінні операції; дотримання умов валютних обмежень; порядок надання звітності. Дана класифікація не містить інформації про причини порушень. Звідси висновок: для встановлення взаємозв'язку порушень із характером зовнішньоекономічних угод, прорахунки банків з погляду «наміру», на нашу думку, можна згрупувати як навмисні й ненавмисні.

До першого належать: не повідомлення в органи валютного контролю про порушення валютного законодавства або нормативних актів органів валютного регулювання й валютного контролю; зарахування на поточний валютний рахунок валютних коштів, міняючи транзитний рахунок. До других – не повідомлення про порушення встановлених строків одержання підтверджувальних документів, довідок від клієнтів; недотримання строків внесення інформації з валютних операцій в електронну базу даних.

Як показує аналіз матеріалу перевірок групи банків у м. Одесі, ненавмисні порушення становлять менш 34% від загального числа порушень; кількість навмисних залежить від конкретного банку, але в середньому по всіх банках його питома вага не перевищує 10%. Питома вага порушень, які важко кваліфікувати по ознаці навмисності, – більше 56%. Однієї із причин даного положення є проблема кадрів у комерційному банку, що має два аспекти: кількісний і якісний. Проаналізувавши дану проблему, доходимо висновку, що розширення переліку проведених валютних операцій і послуг є перспективним з погляду рентабельності самого комерційного банку. Однак для цього керівництво банку повинне проводити послідовну кадрову політику, що припускає наявність оптимального штату співробітників і виділення достатніх коштів на підвищенні їхнього професійного рівня.

Проведений аналіз процесів здійснення валютного контролю банками України свідчить, що необхідно розробку системи внутрішнього контролю, заснована на сучасних умовах здійснення валютних операцій і нових законодавчих актів, що відповідають їм.

При розробці банками системи внутрішнього контролю економічна вигода, що може бути отримана від використання механізму контролю, повинна бути порівнянна з витратами на їхню розробку. Для цього необхідно провести кількісні і якісні оцінки для того, щоб забезпечити належну збалансованість між витратами банку на впровадження системи внутрішнього валютного контролю й економічною вигодою, що може бути отримана в результаті впровадження системи.

Основна мета системи внутрішнього контролю банків України досягається шляхом організації контролю за дотриманням вимог законодавства й інших нормативних актів, забезпечення контролю за банківськими ризиками й належним рівнем надійності банків, особливо в умовах сучасної національної економічної й економічної кризи, а також шляхом дозволу виникаючих у процесі діяльності банку конфліктів інтересів акціонерів, ради директорів і менеджменту.

Список використаної літератури:

1. Кравченко Л. М. Валютне регулювання і валютний контроль в Україні: навч. посіб. / Кравченко Л. М., Шапошников О. О. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 245 с.

2. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 р. № 15-93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Про валютне регулювання та контроль в Україні: проект Закону України від 22.03.2007 р. № 3043. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

4. Перебийніс М. Г. Особливості валютного регулювання і контролю в Україні і його вплив на національну економіку [Електронний ресурс] / М. Г. Перебийніс. – Режим доступу: <http://www.donntu.edu.ua>

Діброва О.Л.

здобувач кафедри фінансів,

Одеський національний економічний університет,

м. Одеса, Україна

КОЛІЗІЇ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗИДЕНТСЬКОГО СТАТУСУ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – ПЛАТНИКА ПОДАТКУ

В сучасних умовах відкритості світової економіки відбувається лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків між країнами. Одним з проявів такої тенденції є зняття бар'єрів на шляху переміщення капіталів і робочої сили між державами. Внутрішні податкові норми набирають міжнародного